

Ю. В. Лелюк,
аспірант, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

СПЕЦИФІКА ОЦІНКИ ТА КОНТРОЛЮ ПІДГОТОВКИ МИСТЕЦЬКИХ КАДРІВ XXI СТОЛІТТЯ

Yu. Leliuk,
postgraduate, National Academy of Supervisory Frame of Culture and Arts

SPECIFIC ASSESSMENTS AND TRAINING OF CONTROL STAFF ARTISTIC XXI CENTURY

У процесі дослідження виявлено недоліки в системі оцінки та контролю підготовки кадрів у вищих навчальних закладах культури і мистецтв. Визначено підходи до якісного оновлення української системи вищої культурно-мистецької освіти.

Запропоновано авторську розробку методів оцінки студентів у вигляді рейтингової системи оцінювання знань, умінь і навичок, яка сприятиме формуванню у студентів комунікативної компетенції та підвищить ефективність всього навчального процесу. На основі запропонованої системи графічно представлено динаміку успішності студента.

Особливу увагу приділено контролю навчальної успішності роботи студентів. Наголошено на необхідності впровадження в дію "Електронного журналу", за допомогою якого буде здійснена візуалізація результатів навчальної діяльності студента у вигляді статистичних таблиць, графіків та діаграм.

Доведено, що у результаті модернізації системи вищої культурно-мистецької освіти оцінювання та контроль стануть об'єктивними і справедливими, збільшиться зворотній зв'язок між студентами і викладачами, підвищиться рівень мотивації.

The study has found weaknesses in system of evaluation and monitoring of staff training in higher education institutions of culture and arts. The approaches to qualitative renewal of higher Ukrainian system of cultural and artistic education.

The study reveals the author's elaboration of methods for assessing students' knowledge and skills on a rating system basis, that will contribute to students' communicative competence and increase the efficiency of the whole education process. The proposed system graphically presents the dynamics of students' success.

Particular attention is paid to monitoring students' studying progress. The research notes the necessity of the "Electronic Journal" introduction, with the help of which the visualization of student learning results will be made in the form of statistical tables, charts and graphs.

The study proves that the result of modernization of higher cultural and artistic education assessment and control will be objective and fair, the feedback between students and faculty will increase, the motivation level of extend.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, культурно-мистецька освіта, методи оцінки, методи контролю, мотивація, навчальна успішність студента, "Електронний журнал".

Key words: higher education institution, cultural and artistic education, evaluation methods, methods of control, motivation, academic success of the student, "Electronic Journal".

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зусилля вищих навчальних закладів культурно-мистецької освіти спрямовані на підготовку високоосвічених спеціалістів, які здатні аналізувати та узагальнювати явища суспільного життя, володіти новими технологіями та ідеями у галузі культури. В Україні сформувалась достатньо розвинута система підготовки кадрів культури і мистецтв, до складу якої входить розгалужена мережа вищих навчальних закладів, які мають оптимальне географічне розташування і відповідають потребам у кадрах, яких вони готують.

На сьогодні система вищої української освіти в сфері культури і мистецтва вільно конвертована в європейський і світовий простір. На цьому шляху держава реалізувала свої кроки, створивши умови для впровадження сучасних освітніх технологій в організацію навчального процесу, реформувавши зміст, форми і методи підготовки фахівців, які тепер здійснюються відповідно до реалізації положень Болонської декларації щодо створення єдиного європейського простору. Проте ефективність запропонованих новацій оцінити складно.

На нашу думку, модернізуючи національну освіту, необхідно опиратись на інтеграцію в європейський та світовий простір, але й при цьому не втратити своєї ідентичності та позитивних надбань, зберігаючи історичні особливості вітчизняної освіти. В результаті інноваційної освітньої політики нашої держави, вкорінилися певні недоліки і прорахунки, які в свою чергу призводять до хронічної недостатності висококваліфікованих кадрів галузі культури у селі. Перш за все нестійкий стан кадрового забезпечення закладів культури сільської місцевості пов'язаний із байдужістю державної політики щодо залучення молодих спеціалістів до сільської місцевості, низьким рівнем соціальних гарантій та не престижністю професії. Орієнтація на Болонський процес не має призводити до координальної перебудови вітчизняної системи освіти. Не можна не погодитись з думкою І.Д. Безгіна, який вважає, що "вивчати і переймати чужий позитивний досвід будь у чому — доцільно і корисно, а зробити з цього самоціль і помінати всю систему освіти, навмання понавихоплювавши зразки з різних країн — справа марна і дещо принизлива. Тим більше, що в країнах Європи чи Америки системи освіти та наукової атестації дуже різняться одна від одної. Безперечно, треба пережити і цю пору безглузких запозичень, тим паче, що намагання зробити все на закордонний манер хворіють сьогодні майже всі наші галузі" [2, с. 102].

На сьогодні методи оцінки і контролю знань студентів галузі культури і мистецтв недосконалі. Саме тому, обрана тема дослідження є актуальною та практично значимою в сучасних умовах господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням пошуку ефективних методів оцінки студентів вищих навчальних закладів переймаються багато вчених: Ю.А. Афанасьєв [1], І.Д. Безгін [2], О.М. Гайтан [3], Н.В. Касярум [4], І.С. Катеринчук [5], Г.М. Падалка [6], Н.О. Приходькіна [7], А.А. Тимченко [8], А.Л. Товжянський [9], А.В. Шульга [11].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною метою статті є розробка методичних засад системи модернізації методів оцінки і контролю в процесі підготовки творчих фахівців для закладів культури сільської місцевості. Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- проаналізувати сучасний стан та спрогнозувати шляхи оновлення української системи культурно-мистецької освіти;
- розробити рекомендації щодо впровадження додаткових методів оцінки студентів з метою їх мотивації;
- запропонувати систему здійснення систематичного контролю на основі впровадження автоматизованої системи "Електронний журнал".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кожна країна має свою багаторічну історію, традиції, звичаї, культуру та ментальні особливості, тому і підготовка культурно-мистецьких кадрів матиме своєрідні та унікальні відмінності. Вже сьогодні постає гостра необхідність у корегуванні освітньої діяльності вищих культурно-мистецьких навчальних закладів. Щоб адаптувати вітчизняну систему організації навчального процесу до сучасних тенденцій суспільного розвитку, необхідно провести серйозні реформи в галузі культурно-мистецької освіти в Україні, запровадивши комплекс заходів по удосконаленню методів роботи вищих навчальних закладів. Вважаємо, що Україна без особливих ускладнень може здійснити ряд організаційних змін до системи підготовки спеціалістів у сфері культури, які вбачатимуть нову концепцію організації навчального процесу, спрямовану на підвищення якості вищої освіти та залучення молодих спеціалістів у заклади культури сільської місцевості.

Вбачаємо доцільним запропонувати деякі шляхи якісного оновлення української системи вищої культурно-мистецької освіти. Основними стратегічними напрямками структурного реформування якої є:

- проведення якісного моніторингу вищої культурно-мистецької освіти, забезпечивши високу якість та баланс потреби у кваліфікованих кадрах з обсягами їх підготовки;
- відновлення і посилення профорієнтаційної роботи і систематичне її проведення;
- підготовка сільської молоді до навчання у вищому культурно-мистецькому навчальному закладі;
- розширення доступності вступу до вищого навчального закладу для сільської молоді;
- розроблення пропозиції щодо прозорості і об'єктивності вступних іспитів;
- розширення державної підтримки для сільської молоді та студентів, які починають свою творчу діяльність у закладах культури сільської місцевості;
- розроблення стратегії пріоритетного науково-технічного розвитку, впровадивши сучасні інноваційні технології в організацію навчального процесу;
- запровадження системи відбору талановитої молоді, подібної до ECTS. Проведення моніторингу випускників навчальних закладів, мотивуючи їх до виконання наукової роботи;
- створення і підтримка дієвої мережі інформаційно-консультаційних баз даних у вигляді національних програм з метою залучення до співпраці з вищими навчальними закладами керівників закладів культури, що дозволить забезпечити галузь висококваліфікованими спеціалістами;
- упорядкувати систему розподілу, працевлаштування та закріплення долі випускників у номінації "А" — відмінники, "В" — хорошисти у заклади культури сільської місцевості;
- формувати кадровий резерв для ефективного використання у закладах культури сільської місцевості.

На сьогоднішній день головною й надалі залишається проблема відсутності мотивації навчальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах. У зв'язку з цим, навчальний процес потребує переходу на нову концепцію підготовки майбутніх спеціалістів культури і мистецтв.

Аналізуючи результати власних досліджень під час зустрічі понад 150 представників студентського самоврядування вищих навчальних закладів України з Першим заступником Міністра освіти і науки України Совсун І.Р., яка відбулась 21 грудня 2015 року в конференц-залі Київського національного університету імені Вадима Гетьмана [2], можна констатувати ставлення студентів до стану вищої освіти в Україні. Виступи студентів свідчать про об'єктивну потребу оновлення системи вищої освіти, пошуку нових ефективних методів модернізації оцінки діяльності студентів та визначення напрямів розвитку подальшого їх працевлаштування. Більша частина виступаючих представників органів студентського самоврядування зауважили, що такий критерій, як "оцінка успішності" сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності і має вагоме значення у процесі студентської мотивації та контролю знань.

Для стимулювання цієї мотивації вищим культурно-мистецьким закладам необхідно застосувати різні новаторські навчальні технології, які стануть поштовхом для розвитку творчості, професійної та особистісної самореалізації майбутніх фахівців. Оскільки проблема оцінювання навчальних досягнень студентів у вищих навчальних закладах культури і мистецтв розглядається відповідно до загальних дещо спрощених методів оцінювання, вважаємо необхідним запровадження авторської розробки методів оцінки студентів у вигляді рейтингової системи, яка сприятиме формуванню у студентів комунікативної компетенції та підвищить ефективність всього навчального процесу.

Таблиця 1. Рейтингова система оцінювання рівня знань, умінь і навичок студентів

Коваленко Максим Дмитрович студент III курсу, напрямку підготовки «Менеджер індустрії дозвілля»	
Найменування категорії оцінювання	Кількість балів за семестр
1. Організація та проведення пізнавально-творчих заходів	до 10
2. Активна участь у підготовці концертів	до 10
3. Участь в урочистих загальнодержавних заходах, наукових семінарах, круглих столах, конференціях, засіданнях	до 10
4. Проведення досліджень за задалегідь обраною темою	до 10
5. Виконання окремих індивідуальних завдань спрямованих на розкриття власного культурно-духовного потенціалу	до 10
6. Творча реалізація ідей та участь у аукціонах, конкурсах, майстер-класах, виставках, фестивалях	до 10
7. Організація та проведення творчих зустрічей з дітьми	до 10
8. Відвідування культурно-мистецьких заходів	до 10
9. Екскурсійні поїздки у місця історичної та культурної спадщини України	до 10
10. Активна діяльність у позанавчальному процесі	до 10

Джерело: складено автором.

Інноваційним у цьому контексті є індивідуальні нестандартні форми роботи зі студентами, що передбачають роботу з кожним студентом окремо, враховуючи його творчі досягнення, креативні підходи, особистий рівень розвитку творчих здібностей. Інтегруючи різні форми роботи студентам культурно-мистецького спрямування дуже важливо працювати над розкриттям власного творчого потенціалу, самовдосконалюватись та глибоко осмислювати набуті знання (табл. 1).

Впровадження інтерактивних форм навчання — один з найважливіших напрямків удосконалювання підготовки студентів у сучасному вищому навчальному закладі, але це також спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має на увазі конкретні й прогнозовані цілі. Одна з таких цілей полягає в створенні комфортних умов навчання, за яких студент відчуває свою успішність, свою інтелектуальну здатність, що робить продуктивним сам процес навчання. З об'єкта впливу студент стає суб'єктом взаємодії, він сам бере активну участь у процесі навчання по своєму індивідуальному маршруту [3, с. 4].

Рівень досягнутих успіхів у рейтинговій технології навчання передбачає певну кількість балів за різні види робіт, що в результаті визначають прогрес здобутків кожного студента впродовж всього періоду навчання (рис. 1).

Спосіб підсумування балів, отриманих кожним студентом індивідуально, є ефективним, адже іноді слабка робота одних студентів може бути замаскована старанною працею інших. Для того, щоб така об'єктивна оцінка компетентності була успішною, необхідно здійснювати систематичний контроль навчальної успішності роботи студентів протягом семестру. З даною метою перед викладачами постає потреба використання комплексу нових концептуальних підходів. У цьому контексті цікавим стає впровадження "Електронного журналу", який може бути опублікований на сайті вищого навчального закладу. Маючи особистий пароль, кожен студент матиме змогу у дистанційному режимі роботи слідувати за динамікою своєї успішності, адже на сайті буде здійснено візуалізацію результатів навчальної діяльності студента у вигляді статистичних таблиць, графіків

та діаграм, на яких буде зображено кількість пропущених лекційних та практичних занять, кількість перекладань, не допусків, заборгованості, рівень успішності за модуль з відповідної дисципліни та рейтинг кожного студента в межах групи (рис. 2).

Також на сайті можна повторювати попередньо вивчений матеріал, який буде доступний студентові у будь-який час за окремими посиланнями. Відповідно до кожної дисципліни буде подано інформацію про кількість модулів; кількість годин відведених для лекційних, практичних занять та самопідготовки; завдання для практичних занять з кожної теми; наявність творчої науково-дослідницької роботи; наявність допустимих пропусків та умови їх відпрацювання.

Безперечно, впровадження в дію "Електронного журналу" удосконалив організацію навчального процесу; збільшить зворотній зв'язок між студентом і викладачем; підвищить рівень контролю (поточного, модульного, підсумкового та заключного) знань, умінь, навичок і творчої активності; виявить якість засвоєння навчального матеріалу та визначить прогалини у підготовці студентів; створить умови для інформаційно-методичного забезпечення. Оцінювання стане об'єктивним і справедливим, якісним і зрозумілим для студентів, підвищить мотивацію тим, хто навчається на "відмінно", завдяки пільгам на заліку або іспиті.

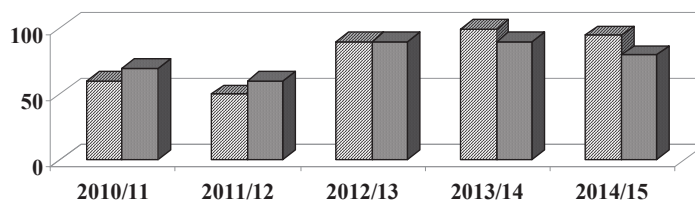
ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідно до мети та поставлених завдань можна сформулювати наступні висновки:

1. Презентовані результати демонструють гостру необхідність модернізації системи вищої освіти. На нашу думку, система вищої культурно-мистецької освіти в Україні без особливих ускладнень може здійснити ряд якісних змін на шляху до суттєвого оновлення усталених підходів з метою залучення молодих спеціалістів до діяльності у закладах культури сільської місцевості.

2. За результатами власних досліджень виявлено невідкладну потребу в оновленні методів оцінки та контролю студентів творчих спеціальностей. Запропонова-

Динаміка успішності студента по рокам (на кінець семестру)

Рис. 1. Динаміка здобутків студента за рейтинговою технологією навчання

Джерело: складено автором.

Динаміка навчальної успішності студента

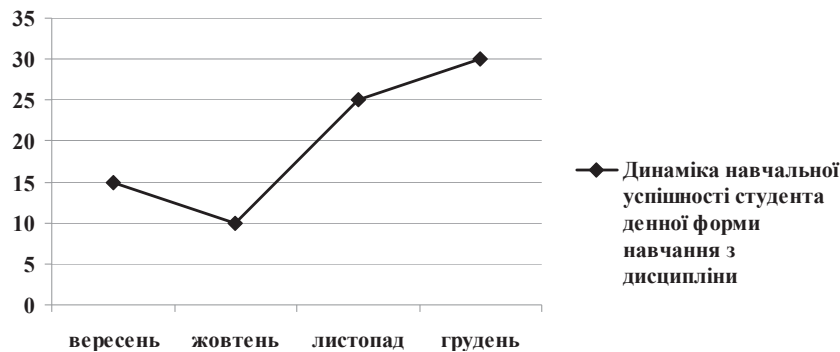

Рис. 2. Динаміка навчальної успішності студента на основі "Електронного журналу"

Джерело: складено автором.

но впровадження додаткової рейтингової системи оцінки творчих досягнень та особистого рівня розвитку творчих здібностей, що візуально забезпечить прогрес здобутків і, відповідно, підвищить рівень мотивації.

3. Основним фактором, що об'єктивно визначить рівень успішності студента є запровадження автоматизованої системи "Електронного журналу". Введення якого дозволить не лише систематично здійснювати контроль і оцінювання динаміки навчальних досягнень студентів, а й забезпечити зворотній зв'язок викладача зі студентом через мережу Internet.

Перспективою подальших досліджень є розробка методичного інструментарію для впровадження національної програми з метою працевлаштування талановитих випускників.

Литература:

1. Афанасьєв Ю.Л. Мистецька освіта: питання ефективності та художньо-естетичного розвитку / Ю.Л. Афанасьєв // Проблеми підготовки сучасного вчителя. — 2014. — № 10, Ч. 3. — С. 7—14.
2. Безгін І.Д. Мистецтво і ринок / І.Д. Безгін. — К.: ВВП "Компас", 2005. — 544 с.
3. Гайтан О.М. Елементи технології реалізації автоматизованого адаптованого контролю знань студентів в комп'ютерних системах навчання / О.М. Гайтан // Радіоелектронні і комп'ютерні системи. — 2014. — № 4 (68). — С. 97—105.
4. Касярум Н.В. Тестування як провідний метод діагностики рівня навчальних досягнень студентів / Н.В. Касярум, О.П. Касярум // Вісник Черкаського університету. — 2010. — Вип. 189, Ч. 3. — С. 112—121.
5. Катеринчук І.С. Інтелектуальна автоматизована система контролю знань студентів вищих навчальних закладів / І.С. Катеринчук, В.В. Кравчук, В.М. Кулик, Р.В. Рачок // Інформаційні технології в освіті. — 2009. — Вип. 4. — С. 139—147.
6. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва / Г.М. Падалка // Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін: монографія / Г.М. Падалка. — К.: Освіта України, 2008. — 274 с.
7. Приходькіна Н.О. Особливості впливу контролю на формування навчальної мотивації студентів / Н.О. Приходькіна // Теорія та методика управління освітою. — 2010. — № 5. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/5/11pritms.pdf>
8. Тимченко А.А. Нові підходи до створення системи контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів ВНЗ / А.А. Тимченко, Ю.В. Триус, А.П. Оксамитна, І.В. Стеценко // Інформаційні технології в освіті. — 2009. — Вип. 4. — С. 111—123.
9. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.А. Удосконалення методів навчання й оцінки знань студентів вищих навчальних закладів / Л.А. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, С.І. БУХАЛО, М.К. КОШЕЛОВА // Вісник НТУ "ХПІ". — 2013. — № 9. — С. 3—13.

10. Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248717159&cat_id=247229077

11. Шульга Л.В. Підвищення якості університетської освіти: професійна та практична підготовка фахівців Вакулєнко / Л.В. Шульга, Л.В. Бражник, Ю.В. Вакулєнко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 1 (6). — Т. 2. — Полтава: ПДАА, 2013. — С. 335—338.

References:

1. Afanasiev, Yu. L. (2014), "Art Education: issues of efficiency and artistic and aesthetic development" Problemy pidgotovky suchasnogo vchytelia, no. 10, part 3, pp. 7—14.
2. Bezgin, I. D. (2005), Mystectvo i rynek [The art and the market], Kompas, Kyiv, Ukraine, 544 p.
3. Gaitan, O. M. (2014), "Elements of technology adapted implementation of automated monitoring of student learning in computer systems", Radioelektronni i kompiuterni systemy, no. 4 (68), pp. 97—105.
4. Kasiarum, N. V. and Kasiarum, O. P. (2010), "Testing as a leading method of diagnosis of students' educational achievements", Visnyk Cherkaskogo universytetu, iss 189, part 3, pp. 112—121.
5. Katerynychuk, I. S. Kravchuk, V. V. Kulyk, V. M. and Rachok, R. V. (2009), "The intelligent automated control system of knowledge university students", Informatsiini tehnologii v osviti, iss. 4, pp. 139—147.
6. Padalka, G. M. (2008), Pedagogika mystectva. Teoriia i metodyka vykladannia mystecykh dyscyplin [Pedagogy of art. Theory and methods of teaching artistic disciplines], Osvita Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 274 p.
7. Pryhodkina, N. O. (2010), "Features of influence controls the formation of educational motivation of students", available at: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/5/11pritms.pdf> (access date Desember 20, 2015).
8. Tymchenko, A. A. Tryus, Yu. V. Oksamytna, L. P. and Stecenko, I. V. (2009), "New approaches to establishing a system of monitoring and evaluation of academic achievements of university students", Informatsiini tehnologii v osviti, iss. 4, pp. 111—123.
9. Tovazhnianskii, L.L. Buhkalo, S.I. and Kosheleva, M.K. (2013), "Improving the teaching methods and assessment of knowledge of students of higher educational institutions", Visnyk NTU "HPI", no. 9, pp. 3—13.
10. Uriadovyi portal, (2015), available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248717159&cat_id=247229077 (access date Desember 24, 2015).
11. Shulga, L. V. Brazhnyk, L. V. and Vakulenko, Yu. V. (2013), "Improving the quality of university education, professional and practical training", Naukovi pracj Poltavskoi derzhavnoi agrarnoi akademii, iss. 1 (6), vol. 2, pp. 335—338.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2016 р.